

Finding Education for Female Inmates

Väliraportti Hämeenlinnan työseminaarista sekä Turkin työseminaarista ja vankilavierailusta Izmirin vankilassa

FEFI-projekti hyväksyttiin osaksi Grundtvigin Lifelong Learning Programme'a heinäkuussa 2013.

FEFI-projekti on naisvankien koulutuksen kehittämiseen keskittyvä kaksivuotinen yhteistyöprojekti. Grundtvig on Euroopan unionin vaihto- ja yhteistyöohjelma aikuiskoulutukselle, jonka avulla tuetaan eurooppalaisten aikuiskoulutusorganisaatioiden välistä yhteistyötä sekä opiskelija- ja henkilökuntavaihtoa. FEFI-projetin yhteistyömaat ovat Turkki, Saksa, Ranska, Belgia, Malta, Italia, Kypros sekä Suomi, jota edustaa Hämeenlinnan vankila.

FEFI-projekti käynnistyi Mainzissa Saksassa marraskuussa 2013 pidetyllä Kick Off –seminaarilla. Mainzissa partnerimaat tapasivat kaikki yhdessä ensimmäisen kerran ja siellä laadittiin projektille yksityiskohtainen suunnitelma. Hämeenlinnan vankilan tehtäväksi tuli Work Package 1 kokonaisvaltainen toteutus. ”WP 1” piti sisällään naisvangeille ja vankilan henkilöstölle laaditun englanninkielisen kyselylomakkeen suunnittelun, tutkimuksen toteutuksen Suomessa sekä yhteistyömaiden kontaktimäärien laskeminen suhteutettuna vankimääriin, kyselyiden toteutuksen aikatauluttamisen sekä valvonnan. Kukin yhteistyömaa käännätti lomakkeen omalle kielelleen ja toteutti sovitussa aikataulussa tutkimuksen omissa vankiloissaan. Kyselytutkimuksen analysointi oli myöskin kunkin partnerimaan omana tehtävänä. Suomessa kyselytutkimus toteutettiin kesäkuussa 2014 Hämeenlinnan ja Turun vankiloissa ja siihen vastasi 79 naisvankia ja 36 henkilökuntaan kuuluva.

Hämeenlinna 29.-30.9.2014

Syyskuussa 2014 FEFI-partnerit tapasivat Suomessa pidetyssä työseminaarissa, jota isännöi Hämeenlinnan vankila. Vieraat asuivat hotellin Cumuluksessa, josta olimme varanneet myös kokoustilat työntekoa varten. Ennen virallista osuutta vierailimme Vankilamuseossa ja kävelimme suomalaisen tapaan Vanajanveden rantareitin. Upean illallisen nautimme lenkin jälkeen Sawaddeessa ja saimme osaksemme todella hyvää ja ystävällistä thaimaalais-suomalaista vieraanvaraisuutta ja palvelua. Vierailimme Vanajan vankilassa ja johtaja Tammi-Moilanen kertoi naisvankien tilanteesta Suomessa sekä Vanajan osaston naiseristisestä työtavasta. Vieraat olivat hyvin kiinnostuneita Vanajan osaston toiminnasta ja yhteen ääneen totesimme, että aikaa oli varattu liian vähän. Emme ehtineet tehdä tutustumiskierrosta, koska vierailulla oli niin paljon kysyttävää johtajalle.

Jatkoimme matkaamme Hämeenlinnan vankilaan, jossa vieraat saivat työpisteissä ja koululuokassa tavata naisvankeja ja esittää heille kysymyksiä. Päivän päätteeksi tutustuimme vielä vankisairaalan 3-kerroksen naisten osastoihin ja kuulumme mielenkiintoista asiaa naisvankien terveydestä lääkäri Päivi Viitasen kertomana. Päivä oli hyvin antoisa, mutta tunteja tuntui jälleen kerran olevan liian vähän. Jatkoimme vankilavierailujen innostamaa jutustutelia hyvän illallisen ääressä Popinossa.

Suomen työseminaarin keskeisenä tavoitteena oli tutustua kyselytutkimuksen alustaviin tuloksiin, jotka meille raportoi Maltn Kriminologien Yliopisto. Informaatiotulva oli valtava, jonka vuoksi kukin maa sai kotiin vietäväksi maakohtaisten tutkimusanalyysien tekemisen seuraavalle tapaamisellemme Turkissa, joka oli siis tammikuussa 2015.

Levähdys Vanajaveden rantareitin varrella

Vankilamuseossa

Illallinen Popinossa

Työn ääressä Hotelli Cumuluksessa

Izmir, Turkki 29.-30.1.2015

Saavuun sateiseen Izmirin miljoonakaupunkiin tiistai-iltana. Olin tehnyt treffit belgialaisten kanssa lentokentälle, joten lähdimme yhtä matkaa junalla Izmirin lentokentältä kohti Etap Altinel Hotellia, joka sijaitsee 2 tunnin junamatkan päässä lentokentästä.

Keskiviikkopäivä oli vapaata tutustumista alueeseen ja päätimme lähteä Izmirin kuuluisaan bazaarin ihmettelemään turkkilaista elämänmenoa. Matkaa teimme paikallisbussilla, junalla ja lopuksi metrolla ennen kuin pääsimme määränpähän. Onneksemme tämä oli ainoa päivä, kun ei

tullut vettä taivaan täydeltä! Saimme istua terassilla nautiskelemaan teetä ja kunnon turkkilaista kahvia, ja tietenkin aitoa lammaskebabia. Paluumatkan takaisin hotellille teimme tällä kertaa laivalla, joka kulki kätevästi osan reittiämme.

Lammaskebabilla Bazaarissa ☺

Torstai alkoi aikaisin hotellissa varatussa seminaaritullassa. Oli siis aika ryhtyä töihin! Aloitimme innokkaina kuulumisista ja jatkoimme sulavasti FEFI-tutkimuksen analyysien purkamiseen. Oli hyvin mielenkiintoista kuulla millaisia painotuksia eri maista löytyi tutkimustulosten perusteella. Suomen osalta tutkimuksesta nousi voimakkaasti esille naisvankien tuen tarve vapautumisvaiheessa ja puolestaan henkilökunnan resurssien vähyys sekä vankeinhoitoon kohdistuvat taloudelliset paineet. Tutkimustulosten hyödyntämiseen eli seuraavan vaiheen yksityiskohtaiseen suunnitteluun palaamme vielä myöhemmin, mutta tässä vaiheessa on aika siirtyä Izmirin vankilaan.

Minibussi nouti meidät hotellin pihalta ja matka vankilalle kesti vain puolisen tuntia. Ajoimme kaupungin ulkopuolelle, laakeiden harmaiden peltomaisemien läpi kohti massiivista ”vankilakampusta”. Izmirin vankila on rakennettu vuonna 2012, se käsittää 31.590 m² laajuisen alueen, johon kuuluu 7 erillistä vankilarakennusta, joiden kapasiteetti kokonaisuudessaan on noin 9000 vankipaikkaa. Naisten vankila on yksi näistä rakennuksista, jonka kapasiteetti on 600 naisvankia. Tällä hetkellä vankilassa oli noin 350 naista. Koska FEFI-projekti on yksinomaan naisvankien projekti, emme tutustuneet miesten vankiloihin vierailumme aikana.

Saapuessamme vankilakampukselle ohitimme henkilökunnan kerrostalot, joita törötti pellolla vierivieressä 12 kappaletta. Naisvankilassa yksistään työskentelee 140 vartijaa, joten voimme olettaa, että koko kampuksen henkilökunta ei edes mahdu kyseisiin kerrostaloihin...

Vankilassa meitä odotti suuri määrä vankilan henkilökuntaa ja siirryimme neuvotteluhuoneeseen, jossa saimme teekupposten ääressä kuunnella tunnin mittaisen esityksen Turkin vankitilanteesta sekä Izmirin vankilan toiminnasta. Turkin vankimäärä kokonaisuudessaan vuoden 2015 alussa oli 158537 vankia, joista 5712 naista. Vankimäärät ovat tasaisesti nousseet, mutta suuri muutos tapahtui vuonna 2005, jolloin Turkin lainsäädännössä tehtiin suuria muutoksia. Vuonna 2005 Turkin vankiloissa oli vain 44512 vankia, joista 1812 oli naisia.

Mielenkiintoinen seikka Turkin naisvankien kohdalla on se, että vain 5% rikoksista olisi tehty päihteiden vaikutuksen alaisena, kun luku meillä Suomessa ja yleensä Euroopassa on aivan toisenlainen. Naisten kuusi päärikosta ovat: henkirikos (1046), huumerikokset (823), varkaus (705), terrori (623), ryöstö (437), prostituutio (268). Turkin väestöstä n. 95% ovat muslimeita, joten alkoholin käyttö turkkilaisten keskuudessa on vähäistä, josta johtunee myös yllä mainittu alhainen 5%:n luku. Naisten asema yhteiskunnassa ja perheessä ei ole tasavertainen miesten kanssa, joten itsepuolustuksena tehdyt henkirikokset lienee osatekijä monissa naisten tekemissä henkirikoksissa.

Kaikissa naisvankiloissa järjestetään Oikeusministeriön määrittelemää koulutustoimintaa, jonka myös Opetusministeriö on hyväksynyt. Vankilan omien ohjelmien opettajat ovat vankilan kokoaikaisia työntekijöitä. Tutustuimme koulutusohjelmiin vierailemalla kussakin luokahuoneessa ja keskustelimme opettajien sekä englantia osaavien vankien kanssa. He olivat hyvin kiinnostuneita eurooppalaisita vieraista ja saimme kuulla ja nähdä palan heidän arjestaan. Kävimme teatteriharjoituksissa, nahkatyöpajassa, taidemaalausateljeessa, ompelimosassa, neulomossa ja tanssitunnilla jossa pääsimme itsekkin harjoittelemaan tanssiaskeleita turkkilaiseen tyyliin! Kävimme myös lasten leikkikoulussa, jossa oli päivähoitossa 4 ihastuttavaa lasta äitien ollessa toiminnoissa.

Vankilassa voi opiskella myös Turkin peruskoulun, ammattioppilaistosten, korkeakoulujen ja yliopistojen opintokokonaisuuksia aivan kuten Suomessakin. Tällöin opinnoista vastaa kyseinen oppilaitos ja opettajat tulevat vankilan ulkopuolelta ja kullekin oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opintosuunnitelma.

Vierailu Turkin Izmirin vankilakampuksella oli hieno kokemus! Jäin pohtimaan, mikä teki vierailusta niin erityisen, miksi se tuntui niin erilaiselta kuin vankilavierailut yleensä? Arvelen, että Turkin patriarkaalisen yhteiskunnan todellisuus on läsnä kaikkialla ja se ikään kuin korostuu naisvankilassa. Naisvangit olivat hyvin, ujoja, nöyriä, kuuliaisia, kohteliaita, vaiteliaita, jne. (Huom. ”patriarkaatti” tarkoittaa isänvaltaa, yhteiskuntajärjestystä, jossa miehet ovat hallitsevassa asemassa).

Vankilavierailumme aikana Turkin FEFI-yhteyshenkilömme Berfu oli saanut yleiseltä syyttäjältä pyynnön kutsua meidät Oikeusministeriön omistamaan ravintolaan Izmirin keskusta, joka sijaitsee Oikeustalon läheisyydessä. Illallispöytä oli katettu kattohuoneistoon ja maisemat merenlahdelle ja Oikeustalon ylitse olivat huikeat! Ravintolassa meitä odotti viisi Izmirin kaupungin yleistä syyttäjää, jotka halusivat tavata naisvankien asialla olevan EU-ryhmän. Oikeusministeriön ravintolan työntekijät olivat vankeja, karskeja tatuoituja hemmoja paistamassa maukkaita kala- ja liha-annoksia ihanien turkkilaisten mausteiden ja lisukkeiden kera. Oli hieno päivä – aivan erityinen!

Perjantaiamu alkoi ahkeroinnilla hotellin seminaaritalassa. Olimme itsekukin saaneet kotitehtäväksi Suomen vierailulta (syyskyy 2014) laatia maakohtainen tutkimusanalyysi ja tulosten

pohjalta nostaa esille käytännön toimintamalli tai toimenpide, jonka testaaminen omassa vankilassa voi alkaa Turkin matkan jälkeen. Nämä työvaiheet FEFI-projektissa kulkevat nimellä WP2 “Creating procedures for new practices” ja WP3 “Experimentations for implementation”. Kirjaan tähän lyhyesti millaisia ajatuksia kullakin maalla on uusien, testattavien toimintamallien suhteen:

TURKKI, Izmirin naisvankila: ”Handmade toys”- Izmirin vankila aloittaa käsintehtyjen lelujen valmistamisen Turkin naisvankiloiden perheosastoille.

SAKSA, JVA Zweibrücken koulutusvankila: ”Resourcefinder” – Lähtökohtana on, että vankilassa on paljon päällekkäisiä toimintoja ja rinnakkaista koulutustoimintaa, mutta vankien antama palaute ei ole kunnolla tiedossa tai dokumentoituna. Tavoitteena on rakenneuudistusta koulutustarjonnan suhteen, nais erityisiä ohjelmia ja ryhmiä, henkilökunnan koulutusta, jne.

BELGIA, Brugge ja Hasselt’n suljetut vankilat: ”Enchancing Basic Skills” (“Living together” – communications-action) – Urheilun ja liikunnan yhdistäminen yksilö- ja ryhmäkeskustelujen kanssa tavoitteena sosiaalisten taitojen ja yhteisöllisyyden kehittäminen.

ITALIA, Trapanin vankila: ”Normalise the internal life in prison using the existing kitchen” – Kokkaamisen ja yhdessä tekemisen kautta naisvankien ja heidän perheenjäsenten kesken perhesuhteiden parantamiseksi.

RANSKA, 7 naisvankilaa: ”Vocational training with certification in Sales and Helping Elderly People” – Rakennetaan kaksi ammatillista koulutusohjelmaa, jotka ovat 2,5 viikon mittaisia intensiivikursseja valituille henkilöille. Alustavat luvat ohjelmiin ja suunnitelmat on jo laadittu.

SUOMI, Hämeenlinnan vankila: ”Expert by Experience / Ex-prisoner mentors a group of chosen female prisoners using Monikko as a meeting place” – Kokemusasiatuntijuus-mallia testataan Monikon tiloissa vapautuneen naisvankin toimiessa mentorina/opettajana yhdelle tai useammalle Hävin naisvankille vertaistuen ja yhdessä tekemisen kautta.

MALTA, Maltan vankila: ”Open the eyes of policy makers, managers and staff to reality” – Päätävässä asemassa olevien henkilöiden silmien avaaminen seminaarien ja konferenssien avulla sekä vankilahenkilöstön koulutus tietoisuuden lisäämiseksi. Maltalla ei esimerkiksi tehdä rangaistusajan suunnitelmia, joten tavoitteena on vaikuttaa ensin päättäjiin naisvankien kokonaistilanteen parantamiseksi.

FEFI-ryhmä Turkissa

Lauantaiaamuna kukon laulun aikaan kotia kohti! FEFI-ryhmä kokoontuu seuraavan kerran Sisiliassa kesäkuussa 2015. Siihen mennessä on paljon työtä tehtävänä... FEFI-hankkeen päätöskonferenssi pidetään Suomen osalta **Hämeenlinnan Verkatehtaalla torstaina 24.9.2015**. Varaathan kalenteristasi kyseisen päivän, jos naisvankien asiat liittyvät työhösi tai olet aiheesta kiinnostunut. FEFI-projektin yhteyshenkilö Hämeenlinnan vankilassa on ohjaaja Ulla Sundholm, ulla.sundholm@om.fi, puh. 029-568 1509.

FEFI "Finding Education for Female Inmates"
538856-LLP-1-2013-1-DE-GRUNDTVIG-GMP

With the support of the Lifelong Learning Programme of the European Union